

Poštovani roditelji, verujem da je ovo težak period za vas, kao i za sve nas. Ali da iskoristimo neku prednost iz celokupne situacije, a to je **vreme** koje provodimo sa svojom decom, koga, složićete se, imamo više nego u redovnim uslovima i potrudimo se da ga na što kvalitetniji način osmislimo.

U daljem tekstu daću vam **razvojne norme** za decu jaslenog uzrasta, kako biste sami znali na šta da obratite pažnju, koji aspect govornog razvoja treba posebno stimulisati , kao i **preporuke za stimulaciju**.

Предшколска установа „Моје детињство“ Чачак

Препоруке за стимулацију говора 1-3.године

Od 8 do 12 meseci

- Auditivna percepcija je usmerena na glasove maternjeg jezika;
- Izgovara određeni broj fonema, tj. fonemskih skupova;
- Formira slogove, koje ponavljanjem pretače u reči;
- Formiraju se reči koje su asocijacija za određene ljude i predmete;
- Pojava prve smišljene reči (mama, tata...);
- Pokušava da izgovori nove reči;
- Sluša i imitira zvukove iz svoje okoline;
- Ume da pokaže: „ Gde je pametna glava? „ ili „ Gde zeka pije vodu ? „ ;
- Zna da taši;
- Dobri pokreti žvakanja i gutanja;
- Razume naređenje „ Daj mi to...“;
- Izvršava naloge: „ Dođi, „ „ Nemoj, „ ;
- Rečnik se uvećava za oko 200 reči.

Od 1 do 2 godine

- Pravi proste rečenice, tj. spajanje imenice i glagola (Mama daj, Tata ide...);
- Imenuje predmete na zahtev;
- Posедује pokazni gest
- Prepoznaje predmete na slici (kuća, maca, kuca...);
- Upotrebljava ružne reči;
- Odgovara na pitanje „ Kako se zoveš? „ ;
- Odgovara na pitanje „ Kako pas laje? „ ;
- Traži rečima da jede i da pije;
- Saopštava svoje želje i namere;
- Agramatične rečenice;
- Ima rečnik od prosečno 300 reči;
- Zna da imenuje nekoliko osnovnih boja;
- Vodi razgovor sa igračkama;
- Pokazivanje delova tela;
- Može da sluša priče i da posmatra slike koje su vezane za datu priču.

Od 2 do 3 godine

- Odgovara na naloge koji uključuju delove tela ("Pokaži nogu.")
- Izvršava dva naloga data istovremeno ("Uzmi loptu i donesi je.")
- Prati i izvršava naloge koji se sastoje od glagola i priloga ili glagola i pride va ("Hodaj polako." "Daj mi crvenu loptu.")
- Razume porodične odnose (beba, deda,...)
- Očekuje se da dete na uzrastu do 3 godine zna da izgovori sve vokale A, E, I, O,U
suglasnike B, P, T, D, K, G, V, J, M, N, F, H, S, Z, C
- U praksi se najčešće susrećemo sa decom koja glasove K i G zamenjuju sa "vidljivim" T i D (koka-tota, Goca-Doca).
- A često se srećemo i sa različitim nepravilnim načinima izgovora glasova S, Z, C, kada je jezik postavljen između zuba, na desnoj ili levoj strani, kad vazduh struji u obraze, kad se gubi vazдушna struja, šuška...
- Rečnik deteta starog 2,5 god sadrži 450 reči, dok deteta starog 3 god oko 1000 reči.
- Na uzrastu do 3 godine prosečna dužina rečenice deteta je od 2,5 do 3 reči
- *Ono što karakteriše dečji govor, a nestaje spontano sa sazrevanjem (i pravilnim govornim modelom) do 3. godine jeste:
 - gubljenje slogova (banana-nana)
 - gubljenje poslednjeg konsonanta (pet-pe)
 - dodavanje vokala na kraju reči (med-medede)
 - zamena zadnjeg glasa prednjim (koka-tota)
 - zamena glasa već postojećim u reči (kuca-kuka)
 - dupliranje fonema ili slogova (Đorđe-Dodo)
 - zamena zvučnog glasa bezvučnim (zeka-seka)
- *Razumljivost detetovog govora se očekuje da bude između 50% i 75% na uzrastu do 3. godine.

Kako stimulisati dete u ovom period 1-3 godine

Počnite da pričate, pevate i čitate vašem detetu u najranijem uzrastu. Dete uči jezik tako što sluša odrasle kako pričaju.

Kad vaše dete počne da izgovara pojedinačne reči ("mama"), vi to proširite (npr. "Ovde je mama. Mama te voli...").

Kad nešto objašnjavate detetu, služite se kratkim i jednostavnim rečenicama. Kako dete bude raslo, tako će se i vaše rečenice proširivati.

Postavljajte detetu pitanja koja zahtevaju više od odgovora da/ne, postavljajte pitanja KO? STA RADI?..

Предшколска установа „Моје детињство“ Чачак

Препоруке за стимулацију говора 1-3.године

Паљиво слушајте дете док вам се обраћа. Одговарајте на њихова питања и посветите време да им појасните оно што их занима. Разговарајући са дететом ви му помажете да обогати рећник, шири своја saznanja о свету и развија знатиželju.

Govor је уско повезан са осталим аспектима развоја (motorika, saznajni, emocionalni razvoj). U ovom uzrastu је veoma bitno разvijати крупну motoriku (Deci је потребно dati простор и време да се што више крећу, не sputavati њихову потребу за пузањем, hodanjem, trčanjem, skakanjem, penjanjem, чућанјем и сваком другом активношћу коју покушају. Treba им дозволити да што више самостално изводе те радње, само када је баš neophodно помоћи им)

За почетак ћемо паљњу skrenuti на **развој motorike govornih organa**, jer да би се govor најпре разvio, а касније и правилно изговарали glasovi, moramo већбama simulisati pokretljivost usana, vilice, jezika, као I могућност контроле udisaja и izdisaja.

Osnov за ове већбе је **жvakanje** које дете треба да savлада до desetog meseca. Dete мора да научи да **grize, жvаче и guta** и на тај начин природно dostiже одређен развој motorne spretnosti за изговор речи. Upotreba blendera је prihvatljiva samo u првим mesecima uvođenja чvrсте hrane. U каснијем uzrastu се може користити povремено али никакo као основни начин hranjenja. Na sličan начин nepovoljno deluju flašice и dude. One dovode до pogrešne postavke jezika и usana, hipotonije mišića jezika и његово ispadanje van usta. Njihova upotreba се svakako треба ograničiti на period до godinu dana.

За stimulaciju sazrevanja ових organa možemo predložiti већбice у којима се ангажују usne и jezik. Tako možemo pokazati detetu како да пући usne и šalje poljubac (mali- lagano да sastavi usne са малом napetošћу и велики- да jako napући usne, да bude чујно). Да razvlaчи usne у široki osmeh па да ih опет napући. Grickamo usnu, donju па gornju. Pokažemo detetu pokrete jezikom у svim pravcima (oblizivanje, plazenje, на gornju, на donju usnu, dodirujemo unutrašnju stranu obraza, podižemo jezik на nepce и klokoćemo). Možemo povремено користити и velike lizalice које дете не може ставити уста nego мора да liže jezikom и тако ga isteže. Dajte detetu да пије на cevčicu, а касније може и да duva кроз nju. Neka duva balone од sapunice, papiriće и svećice. Duvajte у trubice.

Najbitnije код изvodjenja већби jeste prijatna atmosfera, кроз igru, користите ogledalo. Pratite detetova interesovanja и на osnovu toga osmislite начин изvodjenja активности. и uvek imajte на umu да је у ovom period detetova паљња kratkotrajna и да не може dugo да се zadrži на jednoj активности.

Предшколска установа „Моје детињство“ Чачак

Препоруке за стимулацију говора 1-3.године

Predložene aktivnosti za kontrolu i usmeravanje vazdušne struje, potražite na linkovima ispod teksta:

<https://pin.it/5zqMvx5>

<https://pin.it/3MN9u9I>

Marija Spasojević, logoped